

Redkva, Y. Spatial oikonyms in Ukrainian-Polish borderland with helonym hydrographic terms **lug* (**logъ / *legъ*), *luža* (< **lougja*), *:*lqkъ*, **lqka*, **lqkja*, **lqkavъ*, **lqkavъсь* in the stem¹. Mytnik, I. (Ed.). *Onim w paradygmatach językoznawczych / Onym u movoznavchych paradyhmah* / [Onym in linguistic paradigms]. Wydawnictwo WN IkiRBL. Warszawa–Siedlce, 2024, s. 233-252. ISBN 978-83-68206-05-0

ПРОСТОРОВІ ОЙКОНИМИ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ ПОГРАНИЧЧІ З ГЕЛОНІМНИМИ ГІДРОГРАФІЧНИМИ ТЕРМІНАМИ **LUG* (LQГЪ / *LEГЪ*), *LUŽA* (< **LOUGJA*), *:*LQКЪ*, **LQKA*, **LQKJA*, **LQKAVЪ*, **LQKAVЪСЬ* В ОСНОВІ**

Топоніміка як наука про географічні назви, а її невід’ємна складова – ойконіміка – завдяки особливому розряду пропріальної лексики, яка в них аналізується, дають можливість не тільки з’ясувати суто мовні (наприклад, етимологічні аспекти появи, походження, зародження, функціонування ойконіма), а й також побачити в них, назвах поселень (далі: ННП – назва населеного пункту, НП – населений пункт), певну систему формування цілісного топонімного ландшафту території в його регіонально-просторовому вимірі. Тобто топонімійна система, зокрема її підвид регіональна ойконімія система пограниччя, дають нам можливість об’єднати всю топонімну лексику на основі ментального компонента, адже, “онтологічне буття топонімійної системи неминуче змикається з її ментальним існуванням”.

Дослідники топонімії в найменуванні географічних об’єктів особливе місце відводять мотивації, яка є важливою ознакою народної самосвідомості, його менталітету”, “... це проблема (проблема мотивації – Я.Р.) проникнення в психологію номінатора, що дав ту чи іншу назву, проблема ціннісної орієнтації народу”, зрештою – як і сама “топонімія – це частина навколишнього культурного середовища народу, його світовідчуття, світорозуміння й світоконструювання. Ось саме ця ментальна складова безпосередньо відбита в назвах населених пунктів пограниччя, які до певної міри є продуктом народної свідомості; в них відображене матеріальне й духовне життя людини.

Сьогодні в українській, та й загалом слов’янській, ономастиці продовжують залишатися дискусійними питання стосовно принципів та мотивів номінації, а також

This project has received funding from the European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 871072.

самих механізмів утворення онімів. Найбільшою мірою це стосується, як вважаємо, з'ясування походження назв поселень на старожитніх територіях, тобто історичної ойконімії, а також аналізу взаємозв'язку між мовним знаком, вираженим назвою поселення та її етимологією, скритою у внутрішній формі ойконіма. Адже одним із способів (принципів, мотивів, механізмів) утворення назви поселення є закріплення в ній суто прагматичних функцій, тобто виокремлення конкретної місцевості та жителів, які її населяють. На перше місце тут виступають географічні, просторові, ландшафтні чинники. Сам механізм номінації поселень покликаний забезпечити їхню чітку диференціацію від інших, суміжних, ойконімів, а також – від інших груп топонімів (мікротопонімів, оронімів, гідронімів). Особливо це важливо з'ясувати та проаналізувати на території прикордоння, зокрема на українсько-польському пограниччі. Це особливо помітно на прикладі назв українських і польських населених пунктів на історичному західноукраїнському та східнопольському пограниччі в адміністративних межах сучасних Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей на заході України та Люблінського і Підкарпатського воєводств на сході Польщі на їхніх прикордонних територіях, де зустрічаються культури, релігії та мови українського і польського народів.

Можна стверджувати, що в цих топонімах збереглася ментальна ідентичність та історична цінність українського і польського народів. Українські та польські топоніми західноукраїнського та східнопольського пограниччя є цінними матеріальними джерелами, які відображають повсякденне життя людей, їхню діяльність, матеріальну та духовну культуру колишніх мешканців, історію заселення українських та польських земель; ці назви відображають розмаїття флори і фауни, а також історичні та економічні зв'язки між людьми на цих територіях. Ми ставимо за мету перевірити низку закономірностей в аналізованих ойконімічних системах на структурному, дериваційному, лексико-семантичному, соціокультурному рівнях.

Як показує попередній підхід, топонімну систему – мікротопонімну, ойконімну, гідронімну – окремо взятого західноукраїнського та східнопольського пограниччя формує тісна взаємодія між цими групами онімної лексики, яка має контактний характер у вигляді топонімної метонімії. В основі такого типу назв значною мірою лежить також і географічна (топографічна) термінологія, а структурно новоутворені на її базі онімні одиниці складаються з прийменниково-іменникових конструкцій, які

підлягають подальшій лексикалізації та онімізуються, потенційно маючи здатність надалі ставати ойконімами.

Виходячи із розуміння цього, об'єктом нашого дослідження стали історичні ойконіми західноукраїнського та східнопольського пограниччя, в яких вказівка на розташування поселення виражена за допомогою прийменників на означення простору і які після лексикалізації базових мікротопонімних словосполучень стали префіксами в складі ойконімів. Конкретний предмет дослідження становить семантика й структура ННП, в структурі яких містяться псл. гідрографічні терміни (далі – ГТ) **lug* (**logъ* / **legъ*), *luža* (< **lougja*): **lqkъ*, **lqka*, **lqkja*, **lqkanъ*, **lqkanъсь*, які утворили назви поселень після лексикалізації первинних словосполучень типу: *за лугом*, *за лукою*, *на лузі*, *під лугом*.

До таких назв населених пунктів зараховуємо українсько-польські прикордонні ойконіми типу: *Залужжя*, *Залуква*, *Залуччя*, *Підлужжя*, *Налужжя*, *Залужани* (*Залужжя*), *Підлужжя*, *Dołhołęka*, *Głęboka Łąka*, *Łęg*, *Łąkowe*, *Łąki Henrykowskie*, *Łużek*, *Łączki*, *Nad Łąkami*, *Podłąka*, *Zaluże*².

Словотворча особливість цих ойконімних утворень полягає в тому, що в них словотвірним компонентом виступають не суфікси, а префікси (або ж префікси + суфікси), додані до готових базових апелятивів – гідрографічних термінів, які сягають праслов'янського періоду або ж можуть бути реконструйовані на праслов'янському рівні. Структурно-словотвірна модель, за якою утворились названі ойконіми, реконструктивно може мати наступний вигляд: *Залужжя* // *Zaluże* ≤ **za-* + **log-* + **-ъje*; *Залуччя* ≤ **za-* + **lqk-* + **-ъje* і т. ін. Базовими для наших ойконімів виступають гідрографічні терміни з гелонімною основою: **lug* (**logъ* / **legъ*), *luža* (< **lougja*), **lqkъ* / *lqka*, а прийменник указує на якесь конкретне місцезнаходження чи місцерозташування поселення в географічному просторі (ландшафті).

Спершу подібні словосполучення стають назвами-орієнтирами, локалізуючи якусь місцевість, потім онімізуються і стають мікротопонімами. Напр., у нашому випадку – це перехід типу: *за лугом* = *За Лугом* // *Za Łęgiem*; *за лукою* = *За Лукою* // *Za Łukwią*; *на лузі* = *На Лузі* // *Na Łęgu*; *під лугом* = *Під Лугом* // *Pod Łęgiem*. Ставши після лексикалізації структурно однослівними утвореннями, прийменники *за-*, *на-*, *під-* в

²Тут подаємо тільки ННП, без вказівки на їхню адміністративно-територіальну приналежність та джерельні історичні фіксації. Натомість етимологію окремо взятого ойконіма із представленого ряду назв розглядаємо у формі окремої словникової статті, в якій міститься вся вищезазначена інформація.

складі ойконімів, виконують словотвірну-семантичну роль префіксів, яка зводиться до збереження в їхній внутрішній формі різного роду й характеру просторових відношень, закладених ще на мікротопонімному рівні.

Топонімна (ойконімна, оронімна, гідронімна) мережа цієї частини українсько-польського тісно пов'язана з географічним середовищем та кліматичними умовами, що є одним із факторів формування всієї онімної системи. З фізіографічного погляду територія, на якій розташовані аналізовані ойконіми, характеризується сповільненими гідрологічними процесами у руслах приток головної артерії, річки Дністер, що визначає ступінь обводнення цього терену, для якого характерним є повільний плин річок із замулистим дном та низькими грузькими й підмоклими берегами. Водну смугу складають також луки, мокрі балки, руди, стави й озера, зарослі густим очеретом, які нерідко стають болотами (Rudnicki 1939: 72, 73-74). Саме названі гідрологічні процеси впродовж багатьох століть значною мірою вплинули й на систему називництва поселень у процесі заселення терену, яке первинно відбувалося, як правило, у долинах рік та потоків, поблизу озер та заболочених місць.

Визначальним для нас тут є вивчення внутрішньої форми ойконіма та семантики вихідних топографічних назв-апелятивів, тобто *“їх зв'язку з характером географічного об'єкта, що отримує назву, а також відношеннями між мотивуючим апелятивним словом і мотивованою власною назвою”* (Бучко 1990: 4). Встановлення етимології подібних назв на основі структурно-словотвірних особливостей ойконімів та гідрографічних термінів, що лежать у їхній основі, покликане виявити переважаючі види основ і словотвірних формантів та взаємозв'язок між ними, який полягає в їхньому варіюванні. Тобто, кінцева мета – це етимологізація (з'ясування походження внутрішньої форми базових апелятивів) зазначених вище ойконімів українських і польських назв населених пунктів із ГТ та префіксами просторовості в їхній основі. Відібраний для аналізу ойконімний матеріал складається з онімів, основу яких становлять гідрографічні терміни та префікси із семантикою просторовості. Назви поселень ми включили до представлених нижче гідросемемних типів, всередині яких аналізуємо: ГТ й похідні від них ойконіми; взаємодію між ойконімами та контактними з ними гідронімами, іншими мікротопонімами; визначаємо коливання семантичних полів ГТ у межах кожного типу; вказуємо на характер просторовості, представлений певним префіксом у структурі назви поселення.

ГТ у складі ойконімів із гелонімною основою: *lug (*logь, *legь) / :*loкь,

**lōka, *lōkja, *lōkanъ, *lōkanъсь.*

Семантична еволюція зазначених вище праслов'янських апелятивних форм, досить поширених в українській та польській ойконімії, зокрема на пограниччі, не знайшла ще остаточного вирішення. Їх становлення пов'язане з особливістю географічного середовища та тісним співіснуванням у ньому тотожних реалій. Так, **lug* (**lōgъ / *lēgъ*) мало первинне значення 'низина біля річки, поросла лісом; болото, багнисте місце'. Семантичне поле цього ГТ досить розгалужене у Славії, пор.: укр., ст. укр., укр. діал. *луг* 'мокра низина над річкою, поросла травою і лісом, і залита водою; ліс у такій низині; багнисте місце, багно, болото; поросла травою і кущами лука; пасовище біля річки; сінокісна низина'; рос. *луг* 'лука; низина над річкою; пасовище; яма, наповнена водою; калюжа'; пол., ст. пол., пол. діал. *lug, łagъ, łęg* 'гай, невеликий ліс; болото; озеро; луг; вигін біля річки чи в низині; ліс, що заливається водою'; чеськ. *lug, louh* 'низьке багнисте місце', болг. *лъг* 'т.с., що і укр.', полаб. *laug* 'багниста лука' (Ф. II: 527), (ЭССЯ XVI: 139-140, 169-170); (Brückner 1957: 314); (Jurk. 1971: 140, 153); (ССУМ I: 557); (Гр. II: 379), (ЕСУМ III: 237), (Марус. Мат. 1968: 236); (Марус. Назв. 1972: 287), (Rudnicki 1939: 25); псл. **lqкъ*, пол. *łęk* 'rółkole, łuk', ст. пол. *łękawa* (псл. **lqkanъ* 'coś na kształt łuku, krzywizna' (SESł V: 111-114); *łagъ // łęg* 'las, zagajnik, pole, łąka lub pastwisko najczęściej położone nad rzeką bądź na nizinie, podmokłe lub zalewane wodą' (Sstp IV: 107); *łag // łęg* 'las, zagajnik, pole, łąka lub pastwisko najczęściej położone nad rzeką bądź na nizinie, podmokłe lub zalewane wodą, zwykle w 1. mnogiej; łęgi 'łąka często podmokła, zwykle w dolinie rzeki, porośnięta niekiedy krzewami; pole, pastwisko' (SESł V: 79).

У семантиці апелятива *луг*, можна виділити три синкретичних форми: а) зв'язок із характером і формою рельєфу: 'болото', 'вигин, низина'; б) рослинний покрив 'ліс, трава, гай'; в) антропогенна діяльність людини: 'пасовище, сінокіс'. Пор.: б. Луг (К.), пот. Луг (Зк., Ль.), р. Луга (Вл.) (СГУ 1979: 328); гай Луг (НП Оплуцько у кол. Радех. пов.), хут. Луги (НП Губин у кол. Буч. пов.), поле Луги (м. Свірж у кол. Перем. пов.) (Експ.). Синкретичність значень ГТ *луг* ще має вираження, наприклад, у таких топонімах (ойконімах, гідронімах, мікротопонімах,): 1. пот. Луги (л. Дністра; між рр. Джурич і Серет; НП Устечко Зал. р-ну (СГУ 1979: 329); 2. пот. і пасовище *Lu h / Lu gi* (НП Торське, Іване-Золоте Зал. р-ну (Schneider, спр. 61: 29, 108)); 3. пот. Луги (п. Бариша; НП Зубрець Буч. р-ну (СГУ 1979: 103)); 4. р. Луг (п. Серету; НП Орихівчик і Маркопіль Терн. і Льв. обл. (ВТК)).

Ойконіми українсько-польського пограниччя з гелонімною основою: *lug
 (*logъ, *lęgъ):

Łęgi (wś, pow. bialski, woj. lubelskie), *Łęgi* 1775; *Łęgi* 1827; *Łęgi* 1884 (SG V: 657);
Łęgi, -gów, *łęgowski* 1966 (NMPol VI: s. 327).

Łęgi (część wsi Kodeń, pow. bialski, woj. Lubelskie) (Wykaz 2019).

Łęgów (osada niezidentyfikowana, woj. lubelskie: *Lyangow* 1459, *Langów* 1478
 (NMPol. VI: 330).

Łużek (część miasta Lubycza Królewska, woj. lubelskie, pow. tomaszowski) (Wykaz
 2019).

Załuże (część wsi Dobrynka, woj. lubelskie. pow. bialski) (Wykaz 2019).

Załuże(część wsi Olszyn, woj. lubelskie. pow. bialski) (Wykaz 2019).

Załuże (wś, woj. podkarpackie, pow. lubaczowski) (Wykaz 2019).

Залужжя, Збар. р-н, Тр. (АТУ: 261); 1444 р. (ІМСУ(Тр.): 311); ‘села: ... *Залуже*’
 1463 (ALS I: 54); *Załoszcza* (XVI w.), z. lw. (Pomorzany) (Atl. Jabł. m. 6); *Zaluze* 1790
 (RGLTarn. (17)).

Залужжя, Яв. р-н, Лв. (АТУ: 189); *Załuże* (w. Jaworów) 1450, ‘*villam Zalusze*’
 1454, *Załuże* (pn. Gródek) 1455, *Zalusze* 1456 (AGZ II: 85, 151; V: 175; XIV: 304, 445);
 1454 р. (ІМСУ(Лв.): 927); *Załuże* (XVI w.), z. lw. (Jaworów) (Atl. Jabł. m. 2); *Załuże*, z. lw.,
 pow. lw., 1620 (SGL. t. 373: 2411-2412); *Załuże* 1620, 1621, 1647, 1660, 1662 (Lustr. 1661-
 1665 / II: 138, 146-147); *Zaluze* 1790 (RGLLeop. (12)); *Załuże* 1893 (SG XIV: 361); *Załuże*
 1931-1938 (SMRP: 1967); *Залужжя* 1968 (ІМСУ(Лв.): 927). На давність цього НП
 вказують сліди виявленого тут поселення (черепки ліпних тюльпаноподібних горщиків)
 висоцької культури з IX – VIII ст. до н.е., а також сліди поселення з III – IV ст., знайдені
 на околиці неіснуючого присілка (хутора) Мурина (Пелещин 1996: 37, 57).

Залужжя, Рог. р-н, І-Ф. (АТУ: 126); ‘*Załuże na Świrzu*’ (*Załuże*) 1459, 1436, 1447
 (AGZ XII: 2929, 1903; XIX: 1060), 1465 (ALS I: 54); *Załuże* 1564 (ЖУР I: 155); *Załuże*,
 z. hal., pow. hal., 1631 (SGTremb. t. 118: 571); 1632 (SGTremb. t. 118: 572); *Zaluze* (Lustr.
 1564-1565 / I: 229, 248); *Załuże* 1616 (Lustr. 1661-1665 / III: 123); *Zaluze* 1790 (RGLBrzez.
 (15)); *Zaluze* 1790 (RGLPrzem. (9)); *Zaluze* 1790 (RGLStan. (16)); *Załuże*, z. hal. (Rohatyn)
 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3); *Załuże*, z. hal. (Kołomya) 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3).

Залужжя, Збар. р-н, Тр. (АТУ: 261); 1444 р. (ІМСУ(Тр.): 311); ‘села: ... *Залуже*’
 1463 (ALS I: 54); *Załoszcza* (XVI w.), z. lw. (Pomorzany) (Atl. Jabł. m. 6); *Zaluze* 1790
 (RGLTarn. (17)).

Залужжя, Яв. р-н, Лв. (АТУ: 189); *Załuże* (w. Jaworów) 1450, ‘*villam Zalusze*’ 1454, *Załuże* (pn. Gródek) 1455, *Zalusze* 1456 (AGZ II: 85, 151; V: 175; XIV: 304, 445); 1454 р. (ІМСУ(Лв.): 927); *Załuże* (XVI w.), z. lw. (Jaworów) (Atl. Jabł. m. 2); *Załuże*, z. lw., pow. lw., 1620 (SGL. t. 373: 2411-2412); *Załuże* 1620, 1621, 1647, 1660, 1662 (Lustr. 1661-1665 / II: 138, 146-147); *Zaluzze* 1790 (RGLLeop. (12)); *Załuże* 1893 (SG XIV: 361); *Załuże* 1931-1938 (SMRP: 1967); *Залужжя* 1968 (ІМСУ(Лв.): 927).

Залужжя, Рог. р-н, І-Ф. (АТУ: 126); ‘*Załuże na Świrzu*’ (*Załuże*) 1459, 1436, 1447 (AGZ XII: 2929, 1903; XIX: 1060), 1465 (ALS I: 54); *Załuże* 1564 (ЖУР I: 155); *Zaluzze* (Lustr. 1564-1565 / I: 229, 248); *Załuże*, z. hal. (Rohatyn) 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3); *Załuże*, z. hal. (Kołomya) 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3); *Załuże* 1616 (Lustr. 1661-1665 / III: 123); *Załuże*, z. hal., pow. hal., 1631 (SGTremb. t. 118: 571); 1632 (SGTremb. t. 118: 572); *Zaluzze* 1790 (RGLBrzez. (15)); *Zaluzze* 1790 (RGLPrzem. (9)); *Zaluzze* 1790 (RGLStan. (16)).

Залужани (*Залужжя*), Гор. р-н, Лв. (АТУ: 177); *Zaluzie* 1578 (Żdź. XVIII / I: 68); *Załuże* (XVI w.) (Atl. Jabł. m. 2); *Załuże* 1893 (SG XIV, s. 361); *Załuże* 1931-1938 (SMRP: 1967); як *Залужжя* 1968 (ІМСУ(Лв.): 258). Варіативність назви *Залужжя* / *Залужани* цього НП, окрім просторового префікса *за-* зі значенням розташування поселення ‘*за лугами*’ (болотистими луками), у форманті *-ани* (*Залужани*) додатково містить вказівку на жителів – *залужан*, які проживають у таких місцях. Пор. структурно й значеннєво близьку ННП: укр. *Залужани* (См.) (АТУ: 389).

Одноійменні структурно й значеннєво близькі назви НП поширені і в інших регіонах України: укр. *Залужжя* (Вн., Вл., Зк., Чрв., Хм.) (АТУ: 389).

Налужжя, Тереш. р-н, Тр. (АТУ: 265); *Nałuże* 1716 (AGZ XXV: 256); *Nałuże*, z. hal. (Mikulińce) (Atl. Jabł. m. 7). Лексикалізований прийменник *на-*, що зрісся з основою ойконіма *Налужжя* семантично вказує на просторові відношення ‘*при позначенні географічних понять, де відбувається яка-небудь дія; при позначенні місця простору, що є кінцевим пунктом руху*’ (СУМ V: 11), тобто значеннєво ойконім можна тлумачити як ‘*село на лугах*’ – *налужжя* з подальшою онімізацією.

Підлужжя, Тисм. р-н, І-Ф. (АТУ: 128); 1469, 1578 (Żdź. XVIII / I: 39, Supl.: 89); 1670 (Regestr 1669-1670: 76); 1765 (Taryffa 1765: 142); *Podłuże* 1790 (RGLStan. (16)); *Подлуже* 1886 (Шем. 1886: 82); *Podłuże* 1887 (SG VIII: 435); *Podłuże*, z. hal. (Tuśmienica) 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3); *Подлуже* / *Podłuże* 1905 (ПГН: 41); 1914 (Шем. 1914: 206); *Підлуже* 1938 (Шем. 1938: 145). Пор. структурно й семантично близькі ННП: укр. *Підлужжя* (Днп., Рв.) (АТУ: 426). Префікс *під-* в ойконімі *Підлужжя* виражає

просторові відношення із вказівкою на мешканців території, які *‘оселилися під лугами’*, тобто *‘біля нижньої частини (...) міститься (...) що-небудь’* (СУМ VI: 391).

Ойконіми українсько-польського пограниччя з гелонімною основою **lōkь*, **lōka*, **lōkja*, **lōkavъ*, **lōkavьсь*:

Łęka (wś, pow. lubaczowski, woj. podkarpackie), *Lanka* 1470-80; *Łąka* 1508; *Lanka* 1529; *Łęka* 1564-1565; *Łęka* 1569; *Łęka* 1789; *Łęka* 1884; *Łęka*, -ki, *łęcki* 1971 (NMPol. VI: 331).

Łękawica (wś, pow. bialski, woj. lubeskie), *de Luchowicz* 1327; *de Lucowicz* 1346-1358; *de Lucowiecz* 1352, *Lanczawicza* 1373; *Lenkawicze* (1447) XVII, z *Lancawycze* 1448; *Lankawycza* 1470-1480; *Lankawicza* 1529; *Lankowicza* 1537; *Łękawica* 1581; *Łękawica kolo Rychwatdu* 1884; *Łękawica*, -cy, *łękawicki* 1964 (NMPol. VI: 333). Від ст. пол. апелятива *łękawa* *‘coś na kształt łuku, wygięcie, krzywizna, linia wężukowata’* (Sstp IV: 112), + суф. -ica (-ice).

Łękawica (wś, pow. bialski, woj. lubelskie), *von Lankawicza* 1415, *Lankaua* 1452, *de Lankauicze* 1468, *Lu-kavica*, *Lenkavica* 1498, *Lonkavicza*, *Latowycze (!)* 1525, *Lakawa* 1526, *Lenthkowycze (!)* 1529; *Łąkawicza*, *Lakawicza*; *Lenkawica* 1581; *Łękawica kolo Kalwaryi* 1884 *Łękawica*, -cy, *łękawicki* 1964 (NMPol. VI: 333).

Łączki (wś, pow. lubaczowski, woj. podkarpackie): *Łączki*, kolonia 1877; *Łączki* 1884 (SG V: 629); *Łączki* 1921; *Łączki*, -czek 1981 (NMPol VI: 302).

Łąki (wś, pow. lubaczowski, woj. podkarpackie): *Łąki* 1899; *Łąki*, folw. 1921; *Łąki*, wś 1933; *Łąki* 1952; *Łąki*, *Łąk*, *lącki* 1971. Від апелятива пол. *ląka* в формі множини (NMPol VI: 307).

Łęg (wś, pow. tomaszowski, woj. lubelskie) (Wykaz 2019).

Dołhołęka (wś, woj. lub. pow. bialski) (Wykaz 2019).

Długołęka (wś, pow. bialski, woj. lubelskie): *Dołhołęka*, folwark 1839; *Dołhołęka* 1881; *Dołhołęka*, folwark 1921; *Długołęka*, -ki, *długołęcki* 1970. *Dołhołęka* – назва гібридна, в основі якої білоруський прикметник *доўгі* ‘дługi’ і польське говіркове *łęka* ‘łąka’ (NMPol II: 352).

Długołęka (wś, pow. bialski, woj. lubelskie) *Z Długiej Łąki* 1521; *Długa Łęka* 1536, *Długołęka* 1561; *Długołęka* 1576; *Długołęka* 1578; *Długołęka* 1664; *Długołęka* 1795; *Długolenka* 1839; *Długołęka* і *Długołęka Poduchowna*, два села 1900; *Długołęka*, -ki 1980 < прикметника пол. *długi* і польського говіркового *łęka* ‘łąka’ (NMPol II: 352).

Podłąka (kolonia, pow. bialski, woj. lubelskie) (Wykaz 2019).

Łąkowe (część wsi Zarudnia, woj. lubelskie, pow. chełmski) (Wykaz 2019).

Głęboka Łąka (część wsi Dutrów, woj. lubelskie, pow. tomaszowski) прикметник пол. *głęboki* вказує на зниження рельєфу (Wykaz 2019).

Nad Łąkami (część wsi Łętownia, pow. przemyski, woj. podkarpackie) (Wykaz 2019).

Łąki Henrykowskie (część miasta Tomaszów Mazowiecki, pow. Tomaszowski, woj. lubelskie) (Wykaz 2019).

Łączki (część wsi Sielnica, pow. przemyski, woj. podkarpackie) (Wykaz 2019).

На прикладі вищенаведених ойконімів можемо встановити троякий характер синкретичних форм апелятива *луг*, який майже повністю семантично збігається з псл. **lǫkъ / lǫka*: укр. *лука*, пол., пол. діал. *ląka, lęka*, ст. сл. *л@ка*, рос. *лука*, болг. *лъка*) (Rudnicki 1939: 25), (Brückner 1957: 308), (Jurk. 1971: 51, 82), (Толстой 1969: 114-116), (ССУМ I: 557).

Однак, на відміну від апелятива *луг*, лексема **lǫkъ / lǫka* розвинула ще одне цілком самостійне значення – ‘згин; згин берега; вигин річки’ (СУМ IV: 553), (ЕСУМ III: 302), (Мурзаевы 1959: 178) на позначення форми та просторових особливостей об’єктів, локалізованих на лугах. Цим і пояснюється близькість значень обох лексем, яку промовисто ілюструють назви: НП Лука (Буч. р-ну, Тр.) (Експ.: 90); с. Лука (І-Ф.), пот. та поле *Lu ki / Lu gi* (НП Більче-Золоте Борщ. р-ну (Schneider, спр. 7: 74)). Пор.: б. Лука (Чрк.) (СГУ 1979: 329).

Префікс *за-* у поданих нижче ойконімах *Залуква* та *Залуччя* виконує семантичну функцію: ‘поселення, розташоване за лукою / луками’.

Залуква, Гал. р-н, І-Ф. (АТУ: 123); *Załużwiany (Załużew)* 1440 (MRPS I: 69); 1447 р. (ІМСУ(І-Ф.): 168); *Załużew (Przedmieście / Stanisławów)* (Lustr. 1661-1665 / III: 8-9); *Załużew 1790* (RGLStr. (13)); *Załużew, z. hal. (Halicz)* 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 3).

Залуччя, Кол. р-н, І-Ф. (АТУ: 125); 1579 (*Żdź. XVIII / I: 102*); *Załużce 1661-1665* (Lustr. 1661-1665 / III: 63-64, 96); *Załużce 1661* (АЮЗР VII / II: 506); ‘*Załużce ad Kolaczkowce*’ 1670 (Registr 1669-1670, 82); *Załużka 1758-1765* (АЮЗР IV / I: 559); *Załużce 1765* (Taryffa 1765: 162); *Załużce 1790* (RGLZal. (18)); ‘*Załużce nad Prutom*’ 1886 (Шем. 1886: 45); *Załużce, z. hal. (Sniatyn)* 1889-1904 (Atl. Jabł. m. 7); ‘*Załużce nad Prutem*’ 1895 (SG XIV: 357); *Залуче / Załużce 1905* (пор. там же ‘*Залуче над Прutom*’) (ПГН: 21). Пор. структурно й семантично близьку ННП: укр. *Залуччя* (Тр, Хм.) (АТУ: 389).

Давність ойконімів та гідронімів із вихідною основою **lǫka* демонструє похідне

утворення з **-j(a)*-суфіксальним відносно присвійного значення **lɔkʲ- + - ɔj(a) → *lɔkja* ‘що стосується луки, їй належна’, маніфестоване назвою р. Луча (л. Дністра, НП Торське Зал. р-ну (ВТК)). До рефлексів **lɔka* зараховуємо апелятив **lɔkavъ* ‘вигнутий, кривий, звивистий (про течію річки)’ (Ф. II: 532), (ЭССЯ XVI: 144), який, у свою чергу, за допомогою суф. **-ьсь* розвинув праформу **lɔkavьсь* ‘річка, що має криву, звивисту форму русла’. Ця реконструкція характерна для назви м.б. Лукавець (НП Перепельники Збор. р-ну (ВТК)), яка є первинною щодо контактної ННП Лукавець (ст. укр. *Лоукавець, 1490 р. (назва села на Буковині), Луківці та *Лоуковиця, 1482 р., назва села у Молд. кн.) (ССУМ I: 558)), а також: р. Лукавець (І.-Ф., Жт., Чрн.), р. Лукавиця (І.-Ф.) (СГУ 1979: 330). Поєднання ад’єктива **lɔkavъ* зі згаданим значенням із суф. **-isko / -išče* на позначення просторового поняття місця дозволило реконструювати ще одну апелятивну форму основи **lɔka – *lɔkavisko / *lɔkavišče* ‘місцевість, обмежена кривою звивистою формою ріки’, виражену гідронімом м.б. Луковиська (НП Стратин; суміжжя І.-Ф. та Терн. обл.; (ВТК)) < псл. **lɔkovišče*: словенське *lokóvišče* ‘сад’, чеськ. *Lukoviste*, назва села, словинське *lɔkovišče* ‘заросле поле’ (ЭССЯ XVI: 147).

Проаналізовані історичні ойконіми західноукраїнського та східнопольського пограниччя утворилися шляхом субстантивації прийменникових конструкцій (прийменник + гідрографічна основа) за посередництвом мікротопонімної стадії.

Прийменникові словосполучення функціонально виражають просторові відношення, в яких перебувають поселення стосовно інших об’єктів ландшафту (гідронімів, мікротопонімів). Такого роду ойконіми формують певні ойконімні словотвірні типи, сягаючи своїм походженням досить давнього періоду – п. пол. XV ст. Як словотвірна категорія назви поселень із прийменниковими конструкціями в основі відбивають загальнослов’янську словотвірну тенденцію до префіксації.

Перехід прийменникових конструкцій на позначення місця в мікротопоніми з їхньою подальшою субстантивацією та її вираженням в ойконімії відповідає подібним назвотворчим процесам у багатьох слов’янських мовах, зокрема польській. Попри вказану давність цих субстантивованих ойконімних структур вони й сьогодні відбивають живомовний словотвірний процес і становлять продуктивний тип деривації на апелятивному та онімному рівнях.

Як видно з джерел, формування аналізованих ойконімів проходило в умовах українсько-польської двомовності та здебільшого польськомовної засвідченості. Характерно, що явище білінгвізму не наклало суттєвого відбитку на назви поселень

означеної території: польськомовні писемні свідчення найчастіше транслітерують власне українські назви, маніфестуючись лише незначними наближеннями звукових оболонок споріднених мов, вказуючи на деяку специфіку в лексиці й словотворі останніх. При цьому створюється міжмовна варіантність форм одного й того ж ойконіма, яка зберігає інформацію про походження та інтерференцію назви (відображає фізико-географічні особливості території; відбиває етнічні українсько-польські контакти між носіями обох мов на цій території, починаючи з п. пол. XV ст.).

Структуру проетимологізованих західноукраїнських (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області) та східнопольських (Люблінське та Підкарпатське воєводства) назв населених пунктів складають префікси на позначення просторових характеристик (*за-* // *za-*, *на-* // *na-*, *під-* // *pod-*,) та гідрографічні терміни (псл. **lug*, **lōka*). На підставі цього можемо встановити, що ойконіми утворились за структурно-словотвірною моделлю **za-* + псл. гідрографічний термін **lōk-* + **-ъje* (напр., *Залуччя* ≤ **za-* + **lōk-* + **-ъje*).

Виявлене розуміння процесів формування українських і польських назв населених пунктів пограниччя (хоча б на прикладі проаналізованих у цій праці ойконімів, похідних від топографічних термінів, зокрема із гелонімною основою: **lug* (**lōgъ*, **lęgъ*) / **lōkъ*, **lōkanъsъ*, **lōkja*.) у споріднених ойконімічних системах матиме важливе значення як для теоретичних, так і для практичних досліджень слов'янської ономастики загалом. Можемо також стверджувати, що виявлена в діяхронії давність субстантивованих ойконімних структур є продуктивним типом деривації в українсько-польському оніміконі також і на синхронному рівні.

Порівнюючи й надалі ойконіміїні системи українсько-польського пограниччя, ми зможемо розробити нову методологію аналізу ономастичних транскордонних систем і таким чином вивести ономастику (топоніміку) за межі усталених стереотипних підходів.

Література та джерела / References and Sources

АТУ – Українська РСР: Адміністративно-територіальний устрій на 1 січня 1987 р. Відп. ред. В.І. Кирненко, В.І. Стадник. Київ 1987. [*Ukrains'ka RSR: Administrativno-teritorial'nijustrij na 1 sičnâ 1987r. Vidp. red. V.Î. Kirnenko, V. Î. Stadnik. Kiiv 1987*].

АЮЗР – *Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов высочайше учрежденною при Киевском, Подольском и Волынском*

генерал-губернаторе, Ч. I–VIII. Т. I–XXXV, Київ 1859–1914. [Arhiv Ūgo-Zapadnoj Rossii, izdavaemyj Vremennoŭkomissieŭ dlâ razbora drevnih aktov vysočajše učreždennou pri Kievskom, Podol'skom i Volynskom general-gubernatore, Č. I–VIII. Т. I, Kiev 1859–1914.].

Бучко – Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття. Львів 1990. [Bučko D.G. Pohodžennâ nazv naselenih punktiv Pokuttâ. L'viv 1990].

ВТК – Військово-топографічна середньомасштабна карта. Масштаб 1:25000. [Vijs'kovo-topografična seredn'omasštabnakarta. Masštab1:25000.].

Гр. – Словарь української мови: в 4-х т. Т. 1-4, За ред. Б. Грінченка. Київ 1958-1959. [Slovar' ukraïns'koï movi: v 4-h t, Т. 1-4, Za red. B. Grinčenka. Kyiv 1958-1959].

Експ. – Матеріали топонімних експедицій, проведених автором у 1992-1995 рр. [Materiali toponimnih ekspedicij, provedenih avtoromu 1992-1995 rr.].

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: в 7-ми т., Т.1-6, Гол.ред. О.С. Мельничук. Київ 1982-2012. [Etimologičnij slovník ukraïns'koï movi: v 7-mi t., Т.1-6, Gol. red.O.S. Mel'ničuk. Kyiv 1982-2012.].

ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд, Под. ред. О.Н. Трубачева и Ж.Ж. Варбот, Вып.1-41, Москва 1974-2018. [Ètimologičeskij slovar' slavânskikh âzykov:Praslavânskij leksičeskij fond., Выр.1-41, Pod. red. O.N. Trubačeva i Ž.Ž. Varbot. Moskva 1974-2018.].

ЖУР – Жерела до історії України-Руси., Т. I–VII, Вид. М. Грушевський, С. Томашевський, Львів 1895–1913. [Žerela do istoriï Ukraïni-Rusi., Т. I – VII, Vid. M. Gruševs'kij,S. Tomaševs'kij, L'viv 1895–1913.].

ІМСУ(Лв.) – Історія міст і сіл Української РСР: Львівська область, Київ 1968. [Ìstorîâ mìst ì sil Ukraïns'koï RSR: L'vìvs'kaoblast', Kyiv 1968.].

ІМСУ(Тр.) – Історія міст і сіл Української РСР: Тернопільська область. Київ 1973. [Ìstorîâ mìst ì sil Ukraïns'koï RSR: Ternopil's'kaoblast', Kyiv 1973.].

Марус. Мат. 1968 – Марусенко Т.А., Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) [в:] “Полесьє (Лингвистика. Археология. Топонимика)”. Москва 1968, с. 206-255. [Marusenko T.A., Materialy k slovarŭ ukraïnskikhgeografičeskikh apellâtivov (nazvaniâ rel'efov) [v:] “Poles'e (Lingvistika.

Arheologijâ. Toponimika)”, Moskva 1968, s. 206-255.].

Марус. Назв. 1972 – Марусенко Т.А., *Названия рельефов в говорах Хмельницкой области УССР* [в:] “Карпатская диалектология и ономастика”, Москва 1972, с. 277-299. [Marusenko T.A., *Nazvaniâ rel'efov v Govorahhmel'nickoj oblasti USSR* [v:] “Karpatskaâ dialektologiâ i onomastika”, Moskva 1972, s. 277-299.].

Мурзаевы 1959 – Мурзаевы Э. и В., *Словарь народных географических терминов*, Москва 1959. [Murzaevy È. i V., *Slovar' narodnyh geografičeskih terminov*, Moskva 1959.].

Пелецишин 1996 – Пелецишин М. А., *Стародавня Яворівщина : нариси з історії та археології*. Львів 1996. [Pelešišin M. A., *Starodavnââvorivšina : narisi z istoriï ta arheologiï*, L'viv 1996.].

ПГН – *Русско-польский и польско-русский алфавитные перечни географических названий помещенных на картах Галицыи и Буковины инж. Корнмана*, Киев 1915. [*Russko-pol'skij i pol'sko-russkij alfavitnyeperečni geografičeskih" nazvanij pomhšennyh na karth Galicyi i Bukoviny inž. Kornmana*, Kiev" 1915.].

СГУ 1979 – *Словник гідронімів України*, Київ 1979. [*Slovník gidronimiv Ukraïni*, Kiïv 1979.].

ССУМ – *Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.*, Т.1-2, Київ 1977. [*Slovník staroukraïns'koï movi XIV-XV st.*, Т.1-2, Kiïv 1977.].

СУМ – *Словник української мови*, Київ 1970 – 1980. Т. I-XI. [*Slovník ukraïns'koï movi*, Т. I-XI, Kiïv 1970–1980.].

Толстой – Толстой Н.И., *Славянская географическая терминология: Семасиологические этюды*, Москва 1969. [Tolstoj N.I. *Slavânskaâ geografičeskaâterminologiâ: Semasiologičeskie ètûdy*, Moskva 1969.].

Ф. – Фасмер М., *Этимологический словарь русского языка*, Т. I–IV, Москва 1964-1973. [Fasmer M. *Ètimologičeskij slovar' russkogoâzyka*, Т. I–IV, Moskva 1964-1973.].

Шем. 1886 – *Шематизмъ всего клира греко-католической Епархii Станиславôвской на рôк Божiй 1886*, Въ Станиславовh: зъ печатнh I.Данкевича, Накладом Клира Епархiального. Станiславiв, 1886. [*Šematizm" vsego klira greko-katoličeskoï Eparhiïstanislavôvskoi na rôk Božij 1886, V" Stanislavovh: z" Pečatnhì.Dankeviča, Nakladom Klira Eparhial'nogo. Stanislaviv*, 1886.].

Шем. 1914 – *Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѳвскои на рѳк Божіѳ 1914*, Въ Станиславѳвѳ: зѳ печатнѳ І. Данкевича, Накладом Кліра Епархіального. Станіславів, 1914. [*Šematizm" vsego klira greko-katoličeskoї Eparhїїstanislavѳvskoї na rѳk Božїj 1914, V"stanislavovh: z"pečatnh Ā. Dankeviča, Nakladom Klira Eparhial'nogo. Stanislaviv, 1914.*].

Шем. 1938 – *Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѳвскои на рѳк Божіѳ 1938*, Въ Станиславѳвѳ: зѳ печатнѳ І. Данкевича, Накладом Кліра Епархіального. Станіславів, 1938. [*Šematizm" vsego klira greko-katoličeskoї Eparhїїstanislavѳvskoї na rѳk Božїj 1938, V" Stanislavovh: z" Pečatnh. Dankeviča, Nakladom Klira Eparhial'nogo. Stanislaviv, 1938.*].

ALS – *Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*, T. I–IV, Lwów 1887–1890.

AGZ – Tatomir, L., Liske, K. i Prochaska, A. (red.). *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie* (t. 1–25), Lwów 1868–1935.

Atl. Jabł. – Jabłonowski, A. (red.). *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przełomu z wieku XVI na XVII. Dział II: Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej*, Warszawa–Wiedeń 1889–1904.

Brückner – Brückner A., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1957.

Jurk. 1971 – Jurkowski M., *Ukraińska terminologia hydrograficzna*, Wrocław, Warszawa 1971.

NMPol – Rymut, K. et al. (Eds.), *Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany* (t. 1–15). Kraków 1996–2018.

Lustr. 1564-1565 / I – *Lustracje dóbr królewskich XVI–XVIII wieku. Województwa Ruskie, Podolskie i Bełskie. Lustracja województw Ruskiego, Podolskiego i Bełskiego 1564–1565*. Część 1. Krzysztof Chłapowski i Helena Żytkowicz (red.), Warszawa, Łódź 1992.

Lustr. 1661–1665 / II – Arłamowscy E. i K. (red.), *Lustracja województwa ruskiego 1661–1665*. Część II: Ziemia Lwowska, Wrocław 1974.

Lustr. 1661-1665 / III – Arłamowscy E. i K., Kaput W., *Lustracja województwa Ruskiego 1661–1665. Część III: Ziemia Halicka i Helmska*, Wrocław 1976: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

MRPS – *Matricularum Regni Poloniae Summaria*, T. I – IV (1905–1910), T. Wierzbowski (red.), Varsoviae 1905–1961.

Regestr 1669-1670 – *Regestr rewisiei dymów Ziemi Halickiej I Kolomyjskiej ... Anno 1669–1670*, ЦДІАЛ, ф. 5, оп. 2, spr. 1. (Ф. – № фонду, оп. – № опису, spr. – № справи) [CDĪAL, f. 5, op. 2, spr. 1. (F. – № fondu, op. – № opisu, spr. – № spravi)].

RGL – Liesganig Joseph, Maulbertsch Franz Anton, Liechtenstern Johannes (red.), *Regna Galicie et Lodomeriae Josephi II et M. Theresiae augg. iussu... 1790 r. Nomina Circulorum (numeris Chartae respondentia): 9. Przemysliensis; 10. Samborienfis; 11. Zolkieviensis; 12. Leopoliensis; 13. Stryensis; 14. Złoczoviensis; 15. Brzezanyensis; 16. Stanislavoviensis; 17. Tarnopoliensis; 18. Zaleszczykiensis*, Leopoli 1790.

Rudnicki – Rudnicki J. *Nazwy geograficzne Bojkowszczyzny*, Lwów 1939.

SG – Sulimierski T. i in. (red.), *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* (t. 1–15), Warszawa 1880–1902.

SGL – *Sąd Grodzki Lwowski. Aktovi knigi L'viv's'kogo grods'kogo sudu Rus'kogovoêvodstva, ŝo miŝtât'sâ v Central'nomu derŝavnomu istoričnomu arhivì Ukraïni u L'vovi*. ЦДІАЛ. Фонд № 9 (Ф. – № фонду, оп. – № опису, spr. – № справи). [Aktovi knigi L'viv's'kogo grods'kogo sudu Rus'kogovoêvodstva, ŝo miŝtât'sâ v Central'nomu derŝavnomu istoričnomu arhivì Ukraïni u L'vovi. CDĪAL. Fond № 9 (F. – № fondu, op. – № opisu, spr. – № spravi).].

SGTremb. – *Sąd Grodzki Trembowelski. Aktovi knigi Terebovlians'kogo grods'kogo sudu Rus'kogovoêvodstva, ŝo miŝtât'sâ v Central'nomu derŝavnomu istoričnomu arhivì Ukraïni u L'vovi*. ЦДІАЛ. Фонд № 17 (Ф. – № фонду, оп. – № опису, spr. – № справи). [Aktovi knigi Terebovlians'kogo grods'kogo Sudurus'kogo voêvodstva, ŝo miŝtât'sâ v Central'nomu derŝavnomu istoričnomu arhivì Ukraïni u L'vovi. CDĪAL. Fond № 17 (F. – № fondu, op. – № opisu, spr. – № spravi).].

Schneider – Schneider Antoni, *Materialy do "Encyklopedyi krajoznawstwa Galicyi"*. ЦДІАЛ. Фонд № 34, spr. 1-61. [CDĪAL. Fond № 17, № spravi 1-61. (F. – № fondu, op. – № opisu,

spr. – № справи)].

SMRP – *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz (...), Przemyśl-Warszawa 1931–1938.* [*Skorowidz Miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz (...), Przemyśl-Warszawa 1931–1938.*].

Sstp – Urbańczyk, S. i in. (red.), *Słownik staropolski* (t. 1–10). Wrocław 1953–2002.

SESł – Sławski, F., *Słownik etymologiczny języka polskiego* (t. V, Łasia-Łżywy). Kraków 1975.

Taryffa 1765 – *Taryffa pogłównego żydowskiego y Karaimskiego ziemi Halickiej y powiatów Trembowelskiego i Kołomyjskiego do niej należących, 1765*, ЦДІАЛ. ф.5, оп. 1, спр. 286, арк. 135–177. (Ф. – № фонду, оп. – № опису, спр. – № справи). [CDIAL. f.5, op. 1, spr. 286, ark. 135–177. (F. – №fondu, op. – № opisu, spr. – № справи)].

Wykaz 2019 – Wykaz urzędowych nazw miejscowości i ich części (2019), http://ksng.gugik.gov.pl/urzedowe_nazwy_miejscowosci.php (21–25.02.2021).

Żdź. XVIII / I – *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Ziemie Ruskie: Ruś Czerwona*, T. XVIII. Część I, Opisana przez A. Jabłonowskiego, Warszawa 1902.

б) прийняті сучасні адміністративні скорочення районів (кол. повітів) Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей:

Буч.	Бучацький р-н, Тр.
Гал.	Галицький р-н, І.-Ф.
Гор.	Городоцький р-н, Льв.
Зал.	Заліщицький р-н, Тр.
Збар.	Збараський р-н, Тр.
Кол.	Коломийський р-н, І.-Ф.
Перем.	Перемишлянський р-н, Льв.
Рог.	Рогатинський р-н, І.-Ф.
Тереб.	Теребовлянський р-н, Тр.

Тисм.	Тисменицький р-н, І.-Ф.
Яв.	Яворівський р-н, Льв.

в) список скорочень областей: Вн. – Вінницька, Днп. – Дніпропетровська, Жт. – Житомирська, Зк. – Закарпатська, І.-Ф. – Івано-Франківська, Льв. – Львівська, Рв. – Рівненська, См. – Сумська, Терн. – Тернопільська, Хм. – Хмельницька, Чрк. – Черкаська, Чрн. – Чернівецька;

г) список скорочень мов і діалектів: болг. – болгарська, діал. – діалектне, полаб. – полабська, пол. – польська, пол. діал. – польське діалектне, прсл. – праслов'янська, рос. – російське, ст.пол. – старопольська, ст. сл. – старослов'янське, укр. – українська, чеськ. – чеська;

г) список інших умовних скорочень: б. – балка, і т.ін. – і таке інше, кн. – князівство, кол. – колишній, л. – ліва притока, м. – місто, м.б. – мокра балка, ГТ – гідрографічний термін, ННП – назва населеного пункту, НП – населений пункт, обл. – область, оп. – опис, п. – права притока, п. пол. – перша половина, пов. – повіт, пор. – порівняй, пот. – потік, р. – ріка, рік, р-ну – району, рр. – ріки, роки, с. – село, ст. – століття, т.с. – те саме, ф. – фонд;

д) скорочення в джерелах (в т.ч. й давні адміністративні): м. – місто (містечко), м. 2, 3 ... – нумерація карт, обw. – область, pow. – повіт, pow. lw. – Львівський повіт, w. – схід, століття, woj. – воєводство (= область), wś – село, z. hal. – Галицька земля, z. lw. – Львівська земля.

Резюме

У дослідженні проаналізовані історичні просторові ойконіми західноукраїнського та східнопольського пограниччя з гелонімами гідрографічними термінами **lug* (**logъ* / **legъ*), *luža* (< **lougja*), **lōkъ*, **lōka*, **lōkja*, **lōkanъ*, **lōkanъsъ* в основах. В адміністративних межах сучасних Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей на заході України та Люблінського і Підкарпатського воєводств на сході Польщі було встановлено етимологію 33 назв населених пунктів типу: *Залужжя*, *Залуква*, *Залуччя*, *Підлужжя*, *Налужжя*, *Залужани* (*Залужжя*), *Підлужжя*, *Dolhołęka*, *Głęboka Łąka*, *Łęg*, *Łąkowe*, *Łąki Henrykowskie*, *Łuzek*, *Łączki*, *Nad Łąkami*,

Podląka, Zaluże та ін. Названі ойконіми реконструктивно можна звести до структурно-словотвірної моделі: *Залужжя // Zaluże* ≤ *za- + *log- + *-ъje; *Залуччя* ≤ *za- + *lok- + *-ъje, де префікси *за- // za-, на- // na-, під- // pod-* виконують паралельну функцію позначення просторових характеристик в українській та польській ойконімічних системах.

Ключові слова: етимологія назв поселень, історична ойконімія, ойконімна система, українсько-польське пограниччя, реконструкція онімів, топоніміка.

Spatial oikonyms of ukrainian-polish borderland with gelonym hydrographical terms *lug (*logъ / *legъ), luža (< *lougja), :*lokъ, *loka, *lokja, *lokanъ, *lokanъсь in the stem

Summary

Historical spatial oikonyms of Western Ukrainian and Eastern Polish borderland with gelonym hydrographic terms **lug (*logъ / *legъ), luža (< *lougja), :*lokъ, *loka, *lokja, *lokanъ, *lokanъсь* in the stem were analysed in the paper. Within administrative borders of modern Lviv, Ternopil, and Ivano-Frankivsk Oblasts in the western Ukraine and Lublin and Podkarpackie Voivodeships in the east of Poland, etymologies of 33 place names were traced. The place names were of the following type: *Залужжя, Залуква, Залуччя, Підлужжя, Налужжя, Залужани (Залужжя), Підлужжя, Dołhołęka, Głęboka Łąka, Łęg, Łąkowe, Łąki Henrykowskie, Łužek, Łączki, Nad Łąkami, Podląka, Zaluże* and others. These oikonyms may be reconstructively put into a derivational model: *Залужжя // Zaluże* ≤ *za- + *log- + *-ъje; *Залуччя* ≤ *za- + *lok- + *-ъje, where prefixes *за- // za-, на- // na-, під- // pod-* perform parallel function to denote spatial characteristics in Ukrainian and Polish oikonymic systems.

Key words: etymology of place names, historical oikonymy, oikonymic system, Ukrainian-Polish borderland, reconstruction of onyms, toponymics.

Редьква Ярослав – кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови, заступник декана філологічного факультету з наукової роботи та міжнародних зв'язків Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, y.redkva@chnu.edu.ua

ORCID ID: 0000- 0002-5452-418X